

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 128/07-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. septembra 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti L. Č., S., zastúpenej advokátom JUDr. I. C., S., vo veci namietaného porušenia jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Ružomberok sp. zn. 6 C 69/2001 z 20. septembra 2005, ktorým bolo zastavené konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti s príslušenstvom, a uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8 Co 260/2006 z 28. septembra 2006 takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Žiline uznesením sp. zn. 8 Co 260/2006 z 28. septembra 2006 porušil právo L. Č. na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8 Co 260/2006 z 28. septembra 2006 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a l š i e k o n a n i e.

3. Vo zvyšnej časti sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 128/07 z 24. mája 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť L. Č. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Ružomberok (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 6 C 69/2001 z 20. septembra 2005, ktorým bolo zastavené konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti s príslušenstvom, a uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co 260/2006 z 28. septembra 2006.

Podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd prerokoval túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak krajský súd v podaní z 25. júna 2007, ako aj okresný súd v podaní z 28. júna 2007 a rovnako aj sťažovateľka vo vyjadrení zo 17. júla 2007 vyslovili súhlas s tým, aby sa v danej veci upustilo od ústneho pojednávania. Vzhľadom na to ústavný súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z obsahu sťažnosti, z písomných vyjadrení účastníkov a z listinných dôkazov.

Z prijatej sťažnosti okrem iného vyplýva, že okresný súd uznesením sp. zn. 6 C 69/2001 z 20. septembra 2005 zastavil konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti s príslušenstvom z dôvodu, že navrhovateľka (právna predchodkyňa sťažovateľky) počas konania zomrela. Sťažovateľka ako jedna z dedičov po pôvodnej navrhovateľke podala v zastúpení splnomocneným zástupcom v zákonom ustanovenej lehote proti označenému uzneseniu okresného súdu tzv. blanketárne odvolanie s tým, že

podané odvolanie bude doplnené v lehote 30 dní. Krajský súd toto odvolanie uznesením sp. zn. 8 Co 260/2006 z 28. septembra 2006 odmietol s odôvodnením, že odvolanie sťažovateľky nespĺňalo všetky predpísané náležitosti riadneho opravného prostriedku a ani nebolo doplnené do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Sťažovateľka poukazuje na to, že ak tzv. blanketárne odvolanie nespĺňalo náležitosti odvolania, mal ju okresný súd podľa § 43 odsek 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) uznesením vyzvať, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnila alebo opravila v lehote, ktorú jej mal určiť súd. Avšak podľa nej *„Žiadny súd účastníčku konania na opravu alebo doplnenie odvolania zo dňa 27. 10. 2005 nevyzval“*, a preto podľa jej názoru nemohol krajský súd *„bez tejto procesnej podmienky konanie zastaviť okrem iného aj preto, pretože účastníčka konania nebola poučená o tom, že nedoplnenie odvolania v súdom určenej lehote môže mať za následok odmietnutie odvolania v zmysle § 43 odsek 2 O. s. p.“*.

Sťažovateľka vytýka okresnému súdu tiež tú skutočnosť, že sa dopustil manipulácie s dotknutým súdnym spisom, a to v dôsledku údajného nezažurnalizovania jeho uznesenia sp. zn. 6 C 69/2001 z 20. septembra 2005, ako aj to, že pokračoval v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 69/2001 po úmrtí navrhovateľky napriek tomu, že okruh dedičov po nej nebol definitívne ustálený. Záverom sťažovateľka vyslovuje názor, že ide o *„... absolútne nespravodlivé súdne konanie od začiatku na Okresnom súde v Ružomberku a tiež na Krajskom súde v Žiline...“*.

Na základe uvedeného sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd *„po predbežnom prerokovaní“* a po *„prevedenom dokazovaní“* vydal takýto nález:

„Ústavný súd určuje, že Okresný súd v Ružomberku uznesením zo dňa 20. 9. 2005 pod č. k. 6 C 69/2001 a aj Krajský súd v Žiline uznesením zo dňa 28. septembra 2006 pod č. k. 8 Co 260/2006 ktorým bolo odmietnuté odvolanie navrhovateľky v 1/ rade a sťažovateľky porušili základné právo sťažovateľky na Spravodlivé súdne konanie v zmysle Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a to podľa článku 6 odsek 1.

Okresný súd v Ružomberku je povinný odstrániť porušenie základných práv

sťažovateľky v zmysle článku 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. “

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 4004/2007 doručeným ústavnému súdu 9. mája 2007, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„... dňa 14. marca 2001 bol na Okresný súd v Ružomberku podaný JUDr. I. C., advokátom, S., (ktorý zastupuje aj súčasnú sťažovateľku) návrh v mene navrhovateľky L. P., (...), bytom L., ktorého na podanie tohto návrhu splnomocnil B. Č. (...), bytom S. (...), plnou mocou zo dňa 16. 2. 2001. Uvedenú plnú moc B. Č. dal uvedenému advokátovi na základe generálnej plnej moci, ktorú mu udelila L. P. (...) dňa 20. 1. 2000, ktorá plná moc vo fotokópii bola daná na založenie do spisu.

V návrhu sa strana navrhovateľa voči odporcovi v prvom rade – M. F. (...), v druhom rade – A., a. s., R. (...) a A. s. r. o., B. (...) domáhala určenia, že navrhovateľka je výlučnou vlastníčkou domu, súpisné číslo 1131 na parcele číslo 245 pre katastrálne územie R., o výmere 218 m², s pozemkom na bývalej adrese (...) podľa listu vlastníctva číslo 1910, zo dňa 23. 2. 2001 pre kataster R. Zástupca navrhovateľky na zdôvodnenie svojho návrhu uviedol, že navrhovateľka je bývalá vlastníčka nehnuteľností na adrese (...), katastrálne územie R., ktorý dom bol zapísaný v pozemkovej knihe mesta R., v zápisnici číslo 3009, mapové číslo 259 a bol vedený v evidencii nehnuteľností mesta R., v evidenčnom liste číslo 2852, mapové číslo 650. Ďalej bolo v návrhu uvedené, že tento dom mala navrhovateľka odpredať aj s pozemkom na ktorom je postavený, aj so všetkým príslušenstvom A. podniku (...) L. so sídlom v Z. a to kúpnu zmluvou zo dňa 7. 1. 1977, keď predmetná nehnuteľnosť mala byť ocenená podľa znaleckého posudku zo dňa 16. 5. 1976, ktorý vypracoval T. M. a to na sumu 198.459,- Kčs. Po prevode tejto nehnuteľnosti došlo k ďalším prevodom kúpnu zmluvou RI 1696/92-157/93 na akciovú spoločnosť A. a. s., so sídlom R. a následne z tejto obchodnej spoločnosti na členku štatutárneho orgánu M. F. (...). Ďalej bolo v návrhu uvedené, že navrhovateľka ako výlučná vlastníčka predmetnej nehnuteľnosti údajnú kúpnu zmluvu zo dňa 7. 1. 1977 nepodpísala a nikdy na tejto zmluve nedávala overený podpis a nikdy by ani nebola súhlasila so sumou 198.459,- Kčs. Dňa 18. 3. 2002 B. Č. odvolal plnú moc pre advokáta JUDr. I. C. s tým, že v ďalšom bude navrhovateľku zastupovať výlučne sám.

V priebehu ďalšieho konania potom, čo bol predložený originál kúpnej zmluvy s podpisom navrhovateľky, bolo B. Č. tvrdené, že v katastry nehnuteľností sa v Zbierke listín nachádza len overená kópia predmetnej kúpnej zmluvy bez podpisov účastníkov zmluvy. Ďalej poukazoval na to, že nebola im predložená predmetná overovacia kniha a ďalej poukázal na to, že dátum vyhotovenia a podpísania zmluvy taktiež nie je totožný. Ďalej B. Č. spochybňoval správnosť znaleckého posudku a vyčíslenej ceny nehnuteľností, znalcom T. M. (...)“

Po oznámení, že navrhovateľka konania vedeného okresným súdom 17. júna 2004 zomrela, sa vo vyjadrení k sťažnosti o ďalšom priebehu konania uvádza: „... Okresný súd v Ružomberku zistil, kto prichádza do úvahy ako dedič po navrhovateľke L. P. a svojim uznesením zo dňa 20. 9. 2005 opätovne konanie zastavil a rozhodol, že žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov konania. Pri svojom rozhodnutí opätovne mal za preukázané, jednak z oznámení Nemocnice s poliklinikou (...) L., ako jednak aj z oznámenia ošetrojúceho lekára, že navrhovateľka ku dňu vyhotovenia splnomocnenia pre B. Č. nemohla pre svoje psychické ochorenie rozumieť jeho obsahu a dosahu. Z toho dôvodu súd mal za to, že tento právny úkon z jej strany učinенý je neplatný a teda ani v ďalšom nemohol B. Č. splnomocniť na podanie návrhu JUDr. I. C. a keďže súd je v zmysle § 103 Občianskeho súdneho poriadku v každom štádiu konania povinný skúmať, či sú splnené podmienky konania mal za to, že tieto splnené nie sú, neexistuje spôsob ktorým by mohlo dôjsť k odstráneniu tohto nedostatku a pretože smrťou poručiťky nedošlo v ničom k zmene uvádzaných skutočností, súd opätovne konanie zastavil aj pred skončením konania o dedičstve po poručiťke, majúc za zistený okruh dedičov po nej. Uvedené uznesenie bolo doručované dedičom po nebohej poručiťke, včetně L. Č. (...) (sťažovateľky), ktorej bolo doručené 14. 10. 2005.

Dňa 31. 10. 2005 podala L. Č. proti uvedenému uzneseniu cestou splnomocneného zástupcu B. Č. odvolanie s tým, že uviedla, že ho odôvodní do 30 dní. Následne bol B. Č. niekoľkokrát vyzývaný na predloženie plnej moci, avšak bezvýsledne, keď dňa 19. 5. 2006 bol spis Okresným súdom v Ružomberku predložený Krajskému súdu v Žiline na rozhodnutie. Krajský súd v Žiline svojim uznesením 8 Co 260/2006 zo dňa 28. 9. 2006 odmietol odvolanie navrhovateľky s tým, že odporcovi v prvom a treťom rade nepriznal

trovy konania. Krajský súd vo svojom odôvodnení uviedol, že podľa § 201 Občianskeho súdneho poriadku, účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyučuje s tým, že podľa § 205 odsek 1 Občianskeho súdneho poriadku v odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha. Všetky náležitosti musia byť splnené súčasne, ak chýba ktorákoľvek z nich, nejedná sa o úplný procesný úkon. Tzv. bianco odvolanie Občiansky súdny poriadok nepozná, a blanketárne odvolanie podané účastníkom konania, má účinky riadne podaného odvolania len vtedy, ak ich odvolateľ stačil doplniť v lehote na podanie odvolania. Keďže odvolanie navrhovateľky nespĺňalo náležitosti tohto opravného prostriedku, tieto neboli doplnené ani do uplynutia lehoty na podanie odvolania a preto odvolací súd bez nariadenia pojednávania podľa § 214 odsek 2 písmena a) odvolanie navrhovateľky riadne odmietol. (...)

Ďalej uvádzame, že nie sú pravdivé tvrdenia sťažovateľky a jej zástupcu o tom, že uznesenie Okresného súdu v Ružomberku číslo konania 6 C 69/2006 zo dňa 20. 9. 2005 nie je v spise zažurnalizované. Uvedené uznesenie sa nachádza v spise na čísle listu 285, 286, 287 a 288, pričom číslovanie je uskutočnené asistentkou ručne a nadväzuje na predchádzajúce čísla listov ako aj súvisle naň nadväzujú ďalšie čísla listov spisu.

Nie je pravdivé ani tvrdenie sťažovateľky a jej zástupcu, že uznesenie Okresného súdu Ružomberok zo dňa 13. 9. 2004 je žurnalizované pod číslom 6 C 69/01-325 vzhľadom k tomu, že uvedené uznesenie sa nachádza na čísle listu 225, 226, 227 a súvislé nadväzuje na predchádzajúce čísla listov ako aj súvisle naň nadväzujú ďalšie čísla listov.

Nie sú pravdivé ani tvrdenia sťažovateľky a jej zástupcu, že jej nikdy nebolo doručené uznesenie zo dňa 20. 9. 2005, číslo konania 6 C 69/2001-285 vzhľadom k tomu, že prevzatie uznesenia 6 C 69/2001 číslo listu 285 až 292, potvrdila svojim podpisom na doručení zo dňa 14. 10. 2005. Teda absolútne nepravdivé a zavádzajúce sú tvrdenia sťažovateľky a jej právneho zástupcu o akejkoľvek manipulácii so spisom, či už na Okresnom súde v Ružomberku, resp. na Krajskom súde v Žiline, ako aj ich tvrdenie o tom, že okresný súd mal podľa § 43 odsek 1 Občianskeho súdneho poriadku vyzvať sťažovateľku na opravu a doplnenie jej odvolania zo dňa 27. 10. 2005, keďže v zmysle § 209 Občianskeho súdneho poriadku účinného v čase podania odvolania sťažovateľky, súd

prvého stupňa predložil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie, a nemal ako pred novelou Občianskeho súdneho poriadku odstraňovať vady odvolania.

Vzhľadom na uvedené mám za to, že všetky skutočnosti uvádzané sťažovateľkou ako aj jej zástupcom sú nepravdivé a zavádzajúce, a sťažnosť je neopodstatnená.“

K sťažnosti sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril podaním sp. zn. Spr 336/07 z 25. júna 2007 aj krajský súd, v prílohe ktorého referujúca sudkyňa k argumentácii sťažovateľky okrem iného uvádza:

„Okresným súdom v Ružomberku bol predložený na odvolacie konanie spis 6 C/69/2001, v konaní ktorom okresný súd konanie zastavil. Proti tomuto uzneseniu v zákonom stanovenej lehote podala navrhovateľka v 1/ rade odvolanie s tým, že písomné dôvody odvolania doplní v lehote do 30 dní. Podanie navrhovateľky označené ako odvolanie bolo individualizované iba číslom konania, účastníkmi, dátumom vydania rozhodnutia a obsahom výrokovej časti. Navrhovateľka v 1/ rade neuviedla rozsah svojho odvolania, t. j., ktorú časť odvolania napáda odvolaním a nesprávne právne posúdenie veci okresným súdom. Podanie neobsahovalo ani odvolací návrh. Navrhovateľka v rámci svojho odvolania sa zaviazala doručiť písomné dôvody odvolania v ňou stanovenej lehote.

Z uvedeného vyplýva, že navrhovateľka v 1/ rade mala vedomosť o tom, že v jej odvolaní absentujú dôvody odvolania, ktoré mala súdu v ňou stanovenej lehote predložiť, a pokiaľ tieto nepredložila, odvolací súd odvolanie navrhovateľky odmietol, keď odvolanie nespĺňalo všetky zákonné náležitosti.

Pokiaľ odvolací súd navrhovateľku v 1/ rade nevyzval na doplnenie jej podania podľa § 43 ods. 1 O. s. p. domnievam sa, že táto podmienka nebola nutná pred odmietnutím odvolania odvolacím súdom, pretože z podania navrhovateľky v 1/ rade vyplývalo, že si je vedomá nedostatku, ktoré jej podanie malo, a že jej vyplýva povinnosť jej podanie doplniť.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd

vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

V obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (I. ÚS 304/06).

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že podstata základného práva priznaného čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv na súde, že tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola označenému právu poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré ustanovenie o súdnej ochrane vykonávajú, a teda že základné právo na súdnu ochranu nespočíva len v práve domáhať sa súdnej ochrany, ale túto aj v určitej kvalite, t. j. zákonom ustanoveným postupom súdu, dostať. Ďalej uviedol, že postup súdov v konaní o veci a jeho kvalita ustanovená zákonom je vyjadrením práva na súdnu ochranu účastníka konania vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy. Napokon zdôraznil, že ochranu základným právam a slobodám poskytujú predovšetkým všeobecné súdy, pričom ústavný súd súdnu ochranu v konaní o sťažnosti poskytuje iba vtedy, ak porušenie procesných práv účastníkov konania chránených zákonmi (napr. Občianskym súdnym poriadkom) je súčasne aj porušením základného práva alebo slobody upravených ústavou alebo medzinárodnou zmluvou podľa čl. 11 ústavy (I. ÚS 50/97, I. ÚS 54/97).

Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súde. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko v súhrne zakladá právo na spravodlivé prejednanie vecí (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. februára 1975, séria A, č. 18, s. 18, § 36). Právo na spravodlivé prejednanie vecí zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 154 ods. 4 ústavy v znení platnom v rozhodujúcom čase).

Ústavný súd zotrúva na stanovisku (podobne aj IV. ÚS 1/02), že zásadne nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov, ktoré viedli k rozhodnutiu vo veci samej alebo k inému súdnemu rozhodnutiu, ktorým končí konanie pred nimi. Tento prístup je dôsledkom toho, že všeobecné súdy vychádzajú pri prerokovávaní a rozhodovaní vecí patriacich do ich právomocí zo zákonnej úpravy a z vlastnej interpretácie zákonov a podzákonných úprav. Ústavný súd je však oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania a rozhodovania všeobecných súdov vo veciach, v ktorých niet iného nadriadeného alebo opravného súdu, ktorý by chránil základné právo účastníka konania pred súdom nižšieho stupňa.

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti boli relevantné aj v danej veci.

Podstata sťažnosti sťažovateľky smerujúcej proti uzneseniu krajského súdu o odmietnutí odvolania (uznesenie sp. zn. 8 Co 260/2006 z 28. septembra 2006) spočíva v názore, že krajský súd nemohol jej odvolanie proti prvostupňovému rozhodnutiu uznesením účinne odmietnuť z dôvodu, že neobsahuje všetky zákonné náležitosti bez toho, aby ju na doplnenie odvolania vyzval a najmä ju upozornil na možnosť odmietnutia odvolania v prípade, že tak v stanovenej lehote neurobí.

Za situácie, keď krajský súd právo na súdnu ochranu odmietol pre nedoplnenie odvolania, je potrebné preskúmať, či nejde o odmietnutie súdnej ochrany majúce charakter *denegationis iustitiae* (odopretia spravodlivosti) alebo o svojvoľný postup krajského súdu,

a tým aj o porušenie základných princípov spravodlivého procesu garantovaných v súlade s čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa § 211 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok účinného v čase podania odvolania (31. október 2005), ako aj v čase rozhodovania krajského súdu o odvolaní sťažovateľky (28. septembra 2006) proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 6 C 69/2001 z 20. septembra 2005 odvolací súd odstraňuje vady odvolania vrátane výzvy na zaplatenie súdneho poplatku.

Podľa § 211 ods. 3 OSP ak tento zákon neustanovuje inak, platia pre konanie na odvolacom súde primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.

Podľa § 43 ods. 1 OSP sudca alebo poverený zamestnanec súdu uznesením vyzve účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorú určí, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. V uznesení uvedie, ako treba opravu alebo doplnenie vykonať.

Podľa § 43 ods. 2 OSP ak účastník v lehote podľa odseku 1 podanie neopraví alebo nedoplní a pre uvedený nedostatok nemožno v konaní pokračovať, súd odmietne podanie, ktoré by mohlo byť podľa svojho obsahu návrhom na začatie konania. Ak bolo podanie doplnené alebo opravené v celom rozsahu v súlade s uznesením podľa odseku 1 najneskôr do uplynutia lehoty na podanie odvolania proti uzneseniu o odmietnutí podania, o odvolaní proti tomuto uzneseniu môže podľa § 210a rozhodnúť súd, ktorý ho vydal.

Ústavný súd judikoval, že výklad a používanie § 43 ods. 1 a 2 OSP musí v celom rozsahu rešpektovať právo účastníkov na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (resp. právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy). Všeobecný súd musí vykladať a používať citované ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku v súlade s účelom základného práva na spravodlivé súdne konanie, resp. základného práva na súdnu ochranu. Interpretáciou a používaním tohto ustanovenia nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že

všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 OSP). Občianske súdne konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie [§ 3 OSP (napr. m. m. I. ÚS 139/02)].

Súčasťou rozhodovacej činnosti ústavného súdu je aj názor, že k úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd svojich občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní dostupných bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky takéhoto uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd (III. ÚS 60/04).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin v. Francúzsko, 1998).

Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu o odmietnutí odvolania sp. zn. 8 Co 260/2006 z 28. septembra 2006 a z vyjadrenia krajského súdu k sťažnosti bez akýchkoľvek pochybností vyplýva, že krajský súd odmietol tzv. blanketárne odvolanie bez toho, aby sťažovateľku na odstránenie nedostatkov, resp. doplnenie odvolania vyzval alebo ju upozornil na možnosť jeho odmietnutia v prípade, že tak neurobí v stanovenej lehote.

Ako už bolo uvedené, krajský súd v súvislosti s odstraňovaním nedostatkov odvolania, resp. jeho doplnenia vo vyjadrení k sťažnosti konštatoval, že *„navrhovateľka v 1/ rade mala vedomosť o tom, že v jej odvolaní absentujú dôvody odvolania, ktoré mala súdu v ňou stanovenej lehote predložiť, a pokiaľ tieto nepredložila, odvolací súd odvolanie navrhovateľky odmietol, keď odvolanie nespĺňalo všetky zákonné náležitosti“*.

Vo vyjadrení krajského súdu k sťažnosti bolo ďalej uvedené, že *„Pokiaľ odvolací súd navrhovateľku v 1/ rade nevyzval na doplnenie jej podania podľa § 43 ods. 1 O. s. p...“*, táto podmienka nebola nutná pred odmietnutím odvolania odvolacím súdom, *„pretože z podania navrhovateľky v 1 rade vyplývalo, že si je vedomá nedostatku, ktoré jej podanie malo, a že jej vyplýva povinnosť jej podanie doplniť“*.

Uvedenú argumentáciu krajského súdu nemožno akceptovať. Odmietnutie odvolania v spojitosti s jeho nedoplnením alebo neodstránením jeho nedostatkov neprichádza podľa názoru ústavného súdu do úvahy v tom prípade, že ide o neúplnosť alebo o neodstránenie nedostatkov odvolania, na ktoré nebol odvolateľ upozornený a zároveň náležite poučený o spôsobe, ako treba opravu alebo doplnenie vykonať (§ 211 ods. 2 a 3 v spojení s § 43 ods. 1 OSP).

Tento názor ústavného súdu podporuje v konkrétnych okolnostiach daného prípadu navyše aj skutočnosť, že tzv. blanketárne odvolanie podala samotná sťažovateľka, ktorá nebola zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, a preto si nemusela byť vedomá toho, že jej pasivita v súvislosti s nedoplnením odvolania v lehote, ktorú si v odvolaní sama určila, môže vyústiť do jeho odmietnutia. Ústavný súd v dôsledku uvedených zistení, východísk a záverov konštatuje, že napadnuté uznesenie krajského súdu svojimi účinkami porušilo základné právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie, ktorého reálne uplatnenie, zabezpečenie a realizácia vylučujú taký postup a rozhodnutie, ktoré krajský súd vydal 28. septembra 2006 pod sp. zn. 8 Co 260/2006.

Pretože ústavný súd dospel k záveru, že týmto rozhodnutím došlo vo vzťahu k sťažovateľke k odmietnutiu súdnej ochrany majúcemu charakter *denegationis iustitiae*,

došlo tým zároveň aj k porušeniu základných atribútov práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na to, že ústavný súd považuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za rozporné s ústavnými princípmi spravodlivého procesu, bolo potrebné rozhodnúť o namietanom porušení práva sťažovateľky tak, ako je to uvedené v prvom bode výrokovej časti tohto nálezu.

Keďže ústavný súd vyslovil porušenie označeného článku dohovoru označeným uznesením krajského súdu podľa § 56 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde, namietané uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu), v ktorom bude všeobecný súd pokračovať v odvolacom konaní.

V ďalšom postupe je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v odôvodnení tohto nálezu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Krajský súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

So zreteľom na to, že krajský súd po vrátení veci bude pokračovať v odvolacom konaní, v ktorom sa bude musieť vysporiadať aj s argumentáciou sťažovateľky vo vzťahu k jej námietkam týkajúcim sa postupu a rozhodnutia prvostupňového súdu, ústavný súd tejto časti sťažnosti nevyhovel. V tomto pokračujúcom odvolacom konaní má sťažovateľka k dispozícii dostatok procesných prostriedkov na ochranu svojich práv a zároveň sa jej otvára možnosť na uplatnenie argumentácie ohľadne skutkovej a právnej stránky rozhodovanej veci. Okrem toho ústavný súd prihliadol aj na zásadu minimalizovania zásahov do právomoci iných orgánov verejnej moci, keďže nálezom zrušujúcim rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktorý zákon sťažovateľke na ochranu jej práva poskytuje, sa vytvoril priestor na ochranu namietaného porušenia tohto práva v rámci sústavy všeobecných súdov. Opačný postup by navyše viedol k ústavne neakceptovateľnej situácii, keď by skutkový stav podstatný pre rozhodnutie zároveň zisťovali a následne vo veci rozhodovali paralelne dva sudy.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Sťažovateľka neuplatnila návrh na primerané finančné zadost'učinenie v zmysle § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde a jeho priznanie, preto sa ústavný súd touto zákonnou možnosťou vzhľadom na viazanosť petitom sťažnosti sťažovateľky podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde nezaoberal.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby plne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku alebo Trestného poriadku.

V danej veci úspešnej sťažovateľke ústavný súd úhradu trov konania spočívajúcu v náhrade trov právneho zastúpenia nepriznal, pretože si ju jeho právny zástupca neuplatnil ani nevyčíslil. O povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje totiž súd na návrh (§ 151 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. septembra 2007